

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijakke velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četrstopenjske peti-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši „gledališka stolba“.

O pravništvu, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

„Green Erin“.

VIII.

Dr. V. Z. Zadnjih dvajset let so začeli Angleži temeljito irske odnose pretresovati, uvideli so potem, da se na Angleškem kmet-skemu ljudstvu nič boljše ne godi, kakor v Hiberniji. Anglija (brez Irske in Škotske) ima v okroglem številu 2700 štirjaških milj; in na ta velikanski teritorij pride samo petnajst tisoč kmet-skih posestnikov, ki vodijo celo svoje go-spodarstvo s samimi najemniki! Angleški na-jemniki imajo pa to prednost za se, da se lahko po kratkem potu podajo v kraje, kjer so fabrike ali pa rudo- in premogokopi. Na tak način si angleški najemnik lažje pomaga, nego irski; in res se angleški farmerji s tem okoristijo, da čedalje bolj kmetije popuščajo in v mesta silijo.

To je tudi prouzročilo, da število kmet-skega ljudstva na Angleškem in Škotskem dan za dnem pada in da po tem potu tudi go-spodarstvo kmet-skih posestnikov ali landlordov tudi leto za letom očevidno propada. Narobe pa prebivalstvo po mestih velikansko narašča. Na Angleškem je uže zdaj do tega prišlo, da stanujejo tri petine ljudstva v mestih, mej tem, ko sta še komaj dve petini na kmetih ostali. Posledica tega pa je, da angleškim po-sestnikom veliko neiznajmljenega in torej tudi neobdelanega sveta preostaja, in da morajo leto za letom landlordin svojim najemnikom zniževati najemščine. Naravno je po tem ta-kem tudi to, da je dohodnina (renta) iz teh velikanskih posestev leto za letom manjša. Ob sebi se umeva, da je tudi zadnja leta ameri-kanska konkurenca tudi veliko pripomogla k padcu zemljiške dohodnine.

Zato je pa uže nekoliko let glavna „the-sis“ angleških radikalcev, da v celej Britaniji, na Angleškem, na Škotskem, kakor na Irskem so taka velikanska posestva anakronizem in v nebo vpijoča krivica, — da morajo Angleži tudi enkrat priti do prostega neodvisnega kmet-skega stanú, o katerem še do zdaj v celej Britaniji nikjer niti sledú nij. Oni trdijo na-dalje, da le prosto, neodvisno kmet-sko ljud-stvo je splošno blagostanje na Francoskem in v severno-amerikanskih državah tako izdatno povzdignilo, — da se bodo na zadnje te bri-tanske latifundije v puščave spremenile, ako se ne bo ta anakronizem s korenino odpravil, — in to kmalu.

Bright zahteva, da naj bi dobil vsak na-jemnik po postavi pravico, ta odmerjeni svet, ki ga ima v zakupu (the farm) od veleposest-nika v svojo last kupiti in sicer s pripo-močkom države. Država bi bila po postavi vezana takemu kupcu-najemniku potrebno kup-nino posoditi, katero bi on potem v letnih obrokih (20 do 30) državi vrniti imel. Ta misel Brightova je tudi mnenje cele angleške radikalne stranke, katera to za veliko Brita-nijo vелеvažno vprašanje uže mnogo let po svojih listih na dolgo in široko razpravlja.

Ob sebi se umeva, da bo še marsikatero desetletje preteklo, predno bo na Angleškem prišlo do temeljite rešitve kmet-skega vpraša-nja, — kajti bo treba globoko vrezati v od-nošaje privatnega prava, česar se pa Anglež silno nerad dotakne.

Ta preobrat javnega mnenja na Angleškem o zadevah veleposestnikov in najemnikov, posebno pa zahtevanje radikalcev, da se mo-rajo latifundije razdreti, je napotilo Irce, da so napravili 1870. leta društvo pod imenom:

„kmet-ska zveza“ (land-league). To društvo nij bila kaka tajna zarota, kakor na priliko fenij-ska zveza, ampak bilo je javno ustanovljeno, in je očitno delujoče društvo na podlagi društvenih zakonov. Ustanovnik tega društva je bil neki Davitt, katerega moža je ravno ta teden dala zopet angleška vlada zapreti.

Namen irske kmet-ske zveze je ta, z vsemi silami na to delati, da se neznosni sedanji stan irskega najemnika vendar enkrat odločno zboljša. Društvo se je kmalu po celem Irskem razši-rilo in si toliko udov pridobilo, da jih šteje zdaj blizu milijona!

Uže poprej smo govorili, da so Angleži v preteklih dvesto letih mnogo angleških in škotskih protestantov po irskih mestih in de-loma tudi na kmetih naselili s tem namenom, da bi pri ugodnih prilikah te naseljence na-ščuvali na Irce, kakor svoje buldogle. Ali to je imelo le uspeh pri prvih naseljencih in ne-koliko tudi pri njihovih otrocih in vnukih, — ali sedanja generacija, izišla od teh protestant-skih kolonistov, je po svojem mišljenju in čutenji popolno amalgamirana z Ircei, tako da nij skoro nikjer več nobenega razločka mej prvotnim katoliškim Irceem in njegovim prote-stantskim sosedom. Jedino v severnej irskeji pokrajini Ulster je še nekoliko tacihi fanatičnih protestantskih „Orancev“, katerih število pa tudi dan za dnem gine.

Največji dokaz, da se je angleška namera, katero so imeli pred očmi z naseljevanjem protestantov, v prokletstvo za Angleže spre-menila, je sedanji predsednik kmet-ske zveze in glava vsega gibanja na Irskem v sedanjem času, slavni Parnell. Ta mož je protestant in potomec imenovanih angleških naseljencev; on je sam veleposestnik in ima svojo graščino na

Listek.

Nova zgodovina slovanskih slovstev.

(Dalje.)

Najbolje pa slavi mej pesniki dubrovniški Ivan Gundulić (1588—1638). Zbral je lepo kolo mladih pisateljev okolo sebe. Po italijanskih izvirnikih pisal je mnogo dram, najbolj priljubljeni sta „Arijadna“ in „Du-bravka“, zadnja radi tega, ker slavi Dubrov-nik. Slovenil je tudi psalme in pisal poleg drugega „Osmana“ junaško pesem o boji mej Turki in Poljaki l. 1621. Izgled sta mu bila Ariosto in Tasso, posnemal je pa tudi klasične pesnike latinske in grške. Uže njegovi sopesniki so mu obetali neumrlost in niso se varali. Še dandenes je Osman priljubljen vsem Jugoslovanom, da ga mi Slovenci ne

poznamo je žalostna resnica; upamo pa, da bode kmalu bolje. Od dvajset pevanij Os-mana zgubila sta se dva, spevala sta jih kasneje Petar Sorkočević in Marin Zlatarić; ali tema se nij posrečilo posebno, še le Ivan Mažuranić zadel je pesnijo Gundulićevo tako, da se mu čudimo vsi. Priden pisatelj je bil dalje Junjo Palmotić. Po raznih starih pes-nikih speval je mnogo dram, proslavil se je pa posebno s „Kristijado“, v kateri se kaže nje-gova pobožnost; ali tudi pesniška vrednost jej daje odlično mesto v jugoslovanskej knji-ževnosti.

Razven teh imen nahajamo jih še mnogo, katerih narod še nij pozabil, a navesti jih ne moremo vseh. Kako se je zanimalo ljudstvo za slovesnost v domačem jeziku, kažejo družbe, katere je snovalo, da so se igrale razne igre.

Ali leta 1667. 7. aprila poruši potres celo mesto. Sicer so sezidali vse na novo ali stare slave, prejšne premožnosti nij bilo več.

Peli in pisali so sicer še pesniki ali do starega izvirnega delovanja nijso dospeli. Početkom 18. stoletja proslavil se je Ignacij Djordjić, ali vrednih naslednikov nij našel, narodna za-vest se je pogubljala.

Andrej Kačić-Miošić vzbudil je narod srb-sko-hrvaški na novo. Njemu se je omililo narodno pesništvo; na svojih potovanjih po Dalmaciji, po Bosni in po Hercegovini nabral je mnogo narodnega blaga, rokopisov in zgo-dovinskih spomenikov. Kar je nabral in kar je spel sam, skupil je v knjigi „Razgovor ugodni naroda slovinskoga“, katera slovi še dandenes pod imenom „Pjesmarica“ mej Jugoslovani. Počenši skoro od 2000 let pred Kristom slika kasneje zgodovino slovansko, posebno srb-sko, pripoveduje kaj so delali carji, kako so bojevali s Turki, kaj so trpeli junaki in uskoki v boji z dušmaninom. Zadel je narodno pesem tako dobro, da se mu mo-ramo čuditi, zato je pa natisneno delo njegovo

irske reki Avon. Parnell je zdaj v 37. letu in je izredno nadarjen mož, ob enem pa tudi strastno navdušen za irsko stvar. Brez prigovora je on zdaj prvi irski parlamentarni in taborski govornik. Kakor umeje s svojimi ognjenimi besedami Irce na taborih navduševati za irsko stvar in utrjevati v sovraštvu do „Sassenaha“, tako se zna zopet v parlamentu moderirati, kadar to situacija zahteva; tako bi človek mislil, ako ga v Londonu čuje, da je to najbolj mrzel in apatičen človek po svojem temperamentu. Strahu ne pozna Parnell nobenega, niti pred angleškim vice-kraljem, niti pred prostim policajem, njegova požrtvovalnost je obče skušana in še do sedaj od nobenega irskega sorojaka prekošana. — Vse te lastnosti so komaj 30 let starega moža tako v očeh njegovih rojakov povzdignile, da so ga še pred šestimi leti uže vsi irski poslanci in agitatorji pripoznali za svojega voditelja in za svojo prvo glavo.

Iz državnega zbora.

Z Dunaja 7. febr. [Izv. dop.]

V budgetnem odseku je poslanec Čerkavski poročal o učnem ministerstvu. V svojem uvodu se je spuščal v kritiko delovanja učnega ministerstva, katero ne zadostuje potrebam dežel in narodov. Zahteval je, da se v ministerstvu napravijo oddelki po deželah, ne pa po šolskih strokah, kakor so zdaj. Čerkavski o teh svojih predlogih nij nikomur prej povedal, zato so Poljaki sami bili osupnjeni in po sporazumljenji s češkimi poslanci se je sklenilo, da se glasuje samo o številkah budgeta, o poročilu pa še le v prihodnji seji. Čudil pa se je vendar vsakdo nepričakovanej prikazni, da ravno češka poslanca Zeithammer in grof Clam, nekdanja zagovornika fundamentalnih člankov, sta se oglasila proti Čerkavskemu. Avtonomistična večina budgeta se bode pred prihodnjo sejo posvetovala mej soboj o tej stvari. Minister Conrad se je tudi upiral predlogom Čerkavskega, ker bi po takej osnovi se morali napraviti češki, gališki, notranje-avstrijski, slovenski oddelek itd., in to da bi bilo na kvar razvoju šolstva.

Pri šolskem nadzorstvu se je oglašil slovenski poslanec dr. Vošnjak in vlado vprašal, ali bi ne hotela zopet v Ljubljani postaviti deželnega šolskega nadzornika za srednje šole, kakor je to bilo do l. 1878. Graški nadzornik nikakor ne more zadostovati svoje preobširnej nalogi, ker ima zraven 9 srednjih šol na Štajerskem še 4 na Koroškem in 5 na Kranjskem nadzorovati. Ker so za

Trst trije deželni nadzorniki v proračun postavljeni, za Gradec le dva, za Ljubljano pa samo jeden, bi vlada, ker je zdaj tretje mesto v Trstu izprazneno, lahko brez večjih državnih stroškov zopet za Ljubljano enega nadzornika imenovala.

Minister Conrad po svoji navadi odgovarja ne belo, ne črno. Pritrdi sicer, da ima graški nadzornik res malo prevelik delokrog in da bo treba spremembe, pa na kakov način, to še nij določeno.

Poročevalec Čerkavski pa je dejal, da se popolnem strinja z nasveti dr. Vošnjaka, ter da bode v tem smislu vzel stavek v poročilo.

Srbske razmere.

Ko je bil v Srbiji minister Ristić odstopil in še bolj potlej, ko je novovojena narodna skupščina sešla se, in v prestolnem govoru srbskega kneza nij bila Rusija (ker ravno treba nij bilo) nič omenjena, pač pa se je naglašala potreba dobrih razmer z Avstro-Ogersko: tačas so dunajske in peštanske, nemške in magjarske novine uže zavriskale in hozana zavpile, kako je „panslavistični“ duh v Belgradu padel in kako ima Avstro-Ogerska (in sicer taka, kakor je Slovanom sovražna, ne taka, kakor si jo mi avstrijski Slovani želimo) vedno večji upliv v Srbiji, kako bode najprej trgovske interese zavarovala si v Srbiji in potem še politične ter Rusijo izpodrinila. To slišati nij bilo nič veselo. Kajti kjer se Nemec in Magjar veselita, tam se gotovo kaj za Slovana slabega plete.

Mi smo tačas mislili: treba je počakati zanesljivejših virov, dejanj, predno sodimo. Nemške in magjarske novine, tudi oficijozne, nijso zanesljive. Nij verovati, da bi se bil v Belgradu protislovanski ali protisrbski upliv tako naglo rodil po dveh požrtvovnih domoljubnih vojskah! In evo, prav smo mislili. Zdaj se uže pokazuje, da so dunajski in peštanski novinarski judje, Nemci in Magjari, prezgodaj triumfovali. V Srbiji je sicer Ristić odstopil, ali slovanski duh njegove politike je na krmilu ostal in nij najmanjše nade, da bi Srbi pod Piročancem in pod zdanje narodne skupščine večino, pritekli pod okrilje naših magjarskih in nemških slavofagov, oni so in ostanejo Srbi Slovani.

Zdaj morajo one iste protivne novine, ki so se veselile „prevrata“ v Srbiji, priznati, da so se motile, da je večina nove narodne skupščine v vnanjej politiki ravno tako srbska kakor prejšnja, če se prav drugače imenuje.

Novi organ te večine belgradska „Samouprava“ risa namreč program te večine, katerega naj bi protivniki Srbije dobro preštudirali, tako-le: „Radi obrane naše državne neodvisnosti i radi izpunjenja naše dužnosti izvan granica, valja posvetiti najveću pozornost organizaciji, vježbanju i oružanju naše narodne vojske. Kar se tiče vnanje politike, pa veli ta program: „Vnajska politika neka bude takova, da se što najviše brane naši gospodarski i politički interesi, da se živi u slogi sa susjednimi bratskimi narodima, da se marljivo radi oko saveza balkanskih naroda, a najprije da se sklopi savez s Crnomgorom in Bugarskom. Neka se organizuje kulturno podpiranje razcipkanih i neoslobodjenih česti Srbije i iztiče narodnost srbska i narodno jedinstvo u oddaljenih krajevih srbskih, izloženih življenju tudjim.“

No to se nikakor ne glasi kakor kakšna udaja v magjarske in nemške aspiracije!

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 9. februarja.

Državni zbor je imel včeraj sejo ter je nadaljeval debato o zakonu zoper odrtnike.

Tudi „Tribüne“ je pooblaščen izjaviti, da se v **Hohenwartovem** klubu nij prikazala ni najmanjša disonanca in da bodo članje tega kluba složno postopali ne samo v davkovskem vprašanji nego tudi v Lienbacherjevem predlogu.

Vnanje države.

Oficijozen **peterburgski** list govori za razširjenje ruskih operacij v srednjej Aziji do Mrva. „Ne bi bilo prav, da bi se zdaj Rusi vračali iz step s tolikim trudom priborjenih, ne da bi si svojih krvavih zmag ukoristili. Sé Samarkandom, Kivo, Krasnovodskim in Čikišljarm dospeli smo v treh osamljenih koncih v srednjo Azijo, katere razdružuje turkmenska stepta. Potreba nas sili, da zvežemo Kaspiško morje čez turkmensko stepto s kitajsko mejo. Velikih žrtva to ne bo več zahtevalo, vsekako pa potrpljenje, eneržijo ter vstrajnost.“

Črnogorsko mejno vprašanje je končno rešeno. Meja gre od Gorica-Topal dolž Megured vode in Saskega jezera do Bojane. Ob Bojani gre črnogorska meja od izliva Saskega jezera v Bojano vođo do izliva te vode v Jadransko morje ob cesti skozi Bojansko dolino. Turčija in Črnagora imata pravico brodarstva po vsej Bojani.

Iz **Aten** se javlja, da bi grški kralj odstopil, ako bodo evropske vlasti silile na to, da se Grška razoroži.

Vojni minister grški je 8. t. m. naznanil zbornici dekret, s katerim se sklicuje narodna grška vojska, pri kateri so možje od 31 do 40 leta in ki šteje 113.993 mož.

od l. 1765—1851 dvanajstkrat, v Benetkah, v Jakinu (Ancona), v Dubrovniku, v Zadru, na Dunaji, v Zagrebu. Tolikega uspeha še do tedaj nij imela knjiga slovenska. Ali po njegovej smrti potihnilo je tudi po gorah dalmatinskih, še le početkom tega stoletja se je začelo živahneje gibanje.

Po Hrvatskem v ožjem pomenu začelo se je delovanje v narodnem jeziku o času reformacije; prej vladala je latinska pisava. Ali luteranstvo prognali so kmalu, vendar narodnega jezika duhovniki nijso opustili, poleg drugih knjig pisal je Habelić svoj: „Dictionarium vocabulorum croaticorum“. Pavel Vitezović (Ritter) ustanovil je tiskarno v Zagrebu in je zapustil mnogo del latinskih in hrvatskih. Belostenec in Jambrežić sta pisala slovarje.

Ko so začeli opuščati koncem 18. veka po Avstriji jezik latinski in so začeli pisati

nemški, hoteli so vnesti Magjari magjarski tudi po Hrvatskem, ali zoper to so se začeli upirati Hrvati in pospeševati svoje slovstvo. Mej možaki, kateri so delovali torej omenjamo Miklošića, Brezovačkega, Lovrenčiča, biskupa Vrhovca i. dr.

Pri Srbih pravoslavni pečalo se je bolj šati početkom 18. stoletja, ko so Avstrijani potolkli Turke nekočkrat; tedaj in uže l. 1670 preselilo se je mnogo Srbov na Avstrijsko. Zadnj. srbski „despot“ Jurij Branković nameraval je osvoboditi Srbe Turkov, ali Avstrijani so ga poslali v Heb, kjer je umrl l. 1611. Tedaj so upali Slovani na Turškem pomoči od Avstrije, ker pa ta nij spolnila svojih obljub, začeli so se ozirati zopet na Rusko, od koder so dobivali knjig, — denarja in učiteljev; na Avstrijskem do leta 1771 še nij bilo tiskarne ki bi bila mogla tiskati s cirilico. Zato so posnemali pisatelji jezik iz

ruskih crkvenih knjig in so ga imenovali sloveno-srbski. Posebno priden je bil Ivan Raič. pisatelj „Istorije slavjanskih narodov, naj pače že Bolgar, Horvatov i Srbov“. Ljudstvo je segalo rado po takih knjigah. Nova srbska književnost pa počenja z Dositejem Obradovićem (1739—1811). Prepotoval je skoro celo Evropo; uže 40. let star poslušal je še predavanje na Lipskem in v Halli; on je dal tiskati pri Breitkopfu na Lipskem prvo srbsko knjigo v tako imenovani „graždanski azbuki“, katero so rabili Rusi od Petra velikega sem. Vse svoje delovanje posvetil je svojemu narodu, zato ga časté še dandenes; on je pokazal prvi, kaj in kako treba pisati za srbski narod. Našel je tudi mnogo učencev, kateri so pisali marljivo. Pravi oča sedanjega srbsko-hrvatskega slovstva je pa Vuk Stefanović Karadžić (1787—1864); on je dal Srbom nov pravopis, njegova zbirka srbskih narodnih pe-

Angleška spodnja zbornica je 7. t. m. v drugem branji posvetovala se o zakonu zoper Irsko. Debate so zdaj bolj mirne.

Velika važnost se pripisuje potovanju angleškega poslanika Göschena v Carigradu. Bil je pozvan v London, da ustmeno sporoči o grško-turški stvari. Zdaj se vrača zopet v Carigrad. V Berlinu je pohodil cesarja nemškega in Bismarka, včeraj je bil na Dunaji. Sklepa se iz tega, da se je Angleška približala Nemčiji in Avstriji v grško-turški stvari.

Dopisi.

Iz Ribnice 7. febr. [Izv. dop.] Denes pri uradnem dnevi c. kr. okrajnega glavarstva v Kočevji bi se bila rada dva iz Strug civilno poročila, ker nista hotela cerkvenim obredom podvreči se in tudi zavoljo osobnega sovraštva do tamošnjega župnika. Ko jim je pa gosp. okrajni glavar naznanil, da on ne sme nič blagoslovov podeliti, in da on tudi nema štole okolo vratu, da bi ju zvezal, ampak da se bode v tej stvari samo zapisnik ali protokol napravil in družega nič, to pa da je civilno poročanje, zdelo se je to obema vendar le nekako premalo za zakon celega življenja in skesala sta se ter šla.

Iz Trsta 8. februarja. [Izviren dopis.] (Dr. Vošnjak) je s svojim resničnim razkritjem, kakó se tukaj v Primorji s tlačenjem Slovanov le italijanska „irredenta“, državi sovražen tuj element, podpira, prav v sršenovo gnezdo dregnil. Vse tukajšnje novine so tega polne in se ježé nad slovenskim poslancem; v prvi vrsti pa divja naša nemška ustavoverna „Triester Ztg.“. Ta se je že včeraj nekoliko nahudovala na dr. Vošnjaka; denes v jutranjem listu pa ima še grozno nemško-neumni prvi uvodni članek „Ein Wort für die Emancipation der slovenischen Nation“. Kakó si misli „Triester Ztg.“ emancipacijo slovenskega naroda? Tako, da se Slovenci od svojih voditeljev „emancipiramo“, pa Nemcem udamo! Ta svet daje Slovincem prav resno. Ali je kdo slišal bolj naivno polemiko? Sicer némajo nemška gospoda v Trstu nobenih bolečin, kakor željo, da bi se jim naš slovenski narod sam udal? Bodo čakali! „Triester Ztg.“ v tem članku dalje trdi, da Nemci ne sovražijo „slovenskega naroda“, ampak le „slovensko prevzetnost“ (sloven. Chauvinismus) in „slovensko klerikalno alijanco“; dalje „Triester Ztg.“ dvomi o „politični zrelosti“ Slovencev; pripoveduje, da Slovence vodi le sebičnost; da na Kranjskem so sicer politikarji, kakor dr. Vošnjak, Kljun, Poklukar, že popolnem ljudstvo spridili za nemško emancipacijo, a na Štajerskem, da je še upanje za

snji je še denes uzor vsakemu nabiratelju on je seznanil Nemce z Jugoslovanci, on je govoril in pisal, da so se začeli brigati nemški učenjaki z narodnim pesništvom srbsko-hrvatskim, delal je na polju zgodovinskem, etnografskem in zemljepisnem; njegovo ime se bode slavilo, dokler bode živel narod jugoslovanski. Mnogo je našel učencev, mnogo pa tudi nasprotnikov; ali vsi so delali za narod. V Pešti rodila se je l. 1827 „Matica srbska“. J. Hadžić, Mušicki, Magarašević in P. J. Šaфарík so jo ustanovili; Sava Tekelija zapustil je vse svoje premoženje za ustanove. L. 1842 ustanovili so si Srbi v Belemgradu, „društvo srbske slovesnosti“, njih „glasnik“ je napolnjen z lepimi spisi zgodovinskimi in književnimi; leta 1864 premenilo se je staro društvo v „Srpsko učeno društvo“, ktero dela še sedaj z dobrim vspehom.

(Konec prih.)

nemški duh mej Slovenci. — Mi pač čisto nič ne dvomimo o „politični zrelosti“ ljudi, ki take reči pišejo, pa si morda kakov rezultat iz tega obetajo! Vidi se le, da na stvar samo ne vedó kaj odgovoriti, pa o vsem družem čvekajo, samo da bi avstrijsko rano zakrili, katere se je dr. Vošnjak doteknil. Pa vse zastonj. Če so še kakovi zares avstrijski krogi, katerim je kaj mari na tem, da se tukaj v Primorji avstrijska misel stalno ne izpodkopa in ne zanemarja, morajo se zavzeti za reč, ki jo je dr. Vošnjak na veselje vseh primorskih Slovanov v javnem parlamentu sprožil, in katera se bode slišala notri do Rima.

Iz Idrije 5. febr. [Izv. dop.] Kakor je bilo v „Slovenskem Narodu“ uže naznanjeno priredila je naša narodna čitalnica 2. febr. zvečer v g. Tujčevij pivovarni slovesno besedo v spomin Valentinu Vodniku. Ta veselica se pač ima po vsej pravici slovesna imenovati, in sicer ne le zaradi tega, da se je program skoz in skoz v splošno zadovoljnost izvršil, ampak najbolj zaradi tega, ker se ne vemo spomniti, da bi bili uže kedaj toliko število občinstva sosebno pa toliko odličnih gostov, v svojej sredi imeli, in to ne le gospodov, bilo je tudi jako lepo število gospij in gospodičin, tako da je vse strmelo nad to krasoto. Priredila je prejšnja leta naša čitalnica v resnici uže lepe besede in koncerte, ali tako ogromnega števila gostov kot ta večer še nij doživela, bili so vsi prostori velike pivarne popolnem natlačeni. Kaže se, da časi se obračajo, ter da se kmalu uresničile pesnikove besede, da „vremena Kranjcem bodo se zjasnila, jim milše zvezde kakor zdaj sijale“.

Minolo je uže dolgih pet let, odkar smo videli zadnji pot, da je čitalnica napravila gledališčno predstavo, komaj je bilo mogoče oder, na katerem se je nekaj toliko lepih in spodbudnih iger predstavljalo in iz katerega smo brezštevilno izkrenih in za narod izbudnih govorov slišali, še skupaj spraviti, bilo je vse uže uničeno. Program se je v resnici kaj lepo izvršil in na prvo mesto pohvale izpada deklamacija, besede g. Kreka, katere je izvrstno deklamovala gospodičina Lapajnetova. Igralce in igralke vse osobno imenovati zdi se mi nepotrebno, ker so vsi prav dobro in v popolno občo zadovoljnost igrali, kakor tudi gg. pevci, ker po vsakem odpevu je bilo ploskanja. Največ smeja je izbudil smešni prizor „Palček“, katerega je res prav komično predstavljala gospod France Kos, naš izvrstni komikar. Tudi godbe ne smem pozabiti omeniti ker je pod vodstvom g. Franceta Trevna prav izvrstno igrala. — Po končanem programu so se gostje okolo miz posedli, kjer so v veselih pogovorih se še dalje kratkočasili, in še le proti jutru so pričeli nas zapuščati, mladina pak je plesala do belega dne. Tudi gostilničar je svojo dolžnost storil z dobro in okusno kuhinjo in pošteno pijačo kakor tudi s hitro postrežbo in nizko ceno.

Od Save 7. februarja. [Izv. dop.] Jedna najbitkejših naših tožb v minolih decenijah bila je ona o ravnanji političnih uradnikov z našo narodnostjo. Tuj nepristransk človek je moral, videč to ravnanje, strmeti nad neizmerno potrpežljivostjo našega naroda. Nij bilo kotička našega narodovega življenja, kjer ne bi ti uradniki narodu škodljivo uplivali. Govorim tu o prošlosti, o prejšnjih vladah, kar treba državnemu pravdniku povedati. Po deželi dobili so se uplivnejši možje v strah in po njih ustvarjale so se v občinskih zastopih one večine, ki so za vse glasovale, kar je okrajni

glavar hotel. V mestih in trgih in posebno na Kranjskem objemaval je upliv teh gospodov mestjanstvo, ter ga, kakor nedoračenega otroka, vodil k vsemu, kar je šlo na ustvarjenje brezdomovinskega srednjega stanu, da, celo justične uradnike nadzorovali so ti možje in marsikatero obrekovalno „ustavoverno“ pismo pošiljalo se je v Gradec, na Dunaj. Na vseh straneh bili so vohuni in povsod se je ljudski učitelj vprezal v voz tega vohunstva in povsod se je delalo na to, kolikor mogoče političnih breznačajnežev ustvarjati, češ, tako je pogin Slovenstva najgotovnejši. Značajan učitelj bil je reva in devotna breznačajna stvar povzdignila se je na prvo mesto in bila je včasih za vsako rabo, le za dobro ne. Naše socijalno življenje je bilo po tem sistemu prejedeno v vseh razmerah in odvisen človek si nij upal sosedu kaj zaupati, boječ se, v njem vohuna imeti.

Ta sistem izgojeval je toliko servilističnih duš, da je moral pošten patrijot solznimi očmi se sramovati tega svojega rojaka. Kakor da bi nobeden drug človek ne bi imel zdravih možgan, klečalo je vse pred tem malikom politične oblasti. Izgoja mož, mož, ki sami mislijo, bila je krvavo težavna. Kar se je v šolah, v socijalnem, drugem in političnem življenju v tej dobi narodu našemu škodovalo, vse nič nij proti strahovitej prikazni, ki jo nahajamo, da nam je toliko servilističnih duš. — Naše ljudstvo še nij dolgo emancipovano srednjeveškega servilizma, v krvi starejših še tiči ta. Ali mesto, da bi se ta polomil ter emancipiran človek 19. stoletja iz nja delal, ponižaval se je po tem sistemu še hujše. Streti vse moževstvo, bila je parola, ker za stoletje naprej osigurjene so potem mevrže. So nekateri okrajni glavarji ter nižji uradniki bili, ki so tako strahovito naše in svoje ljudstvo mrzili, zaničevali, da so prt pred nos vzeli, če se je o boljše prihodnosti Slovenstva kaj govorilo. In s tem čutom hodili so z mravljijsko marljivostjo na delo.

Ponemčiti nas nij tako hitro šlo in mislilo se je na druge razmere, po katerih ne bi bilo več mogoče tako hudo sekati rane Slovenstvu, hura, na osrčje naroda grabilo se je, na osrčje, na moževstvo ljudstva, ter tako vsekavalo najhujše vdarce. Štejte, koliko možakov najdete mej našimi učitelji, koliko mej meščani, ki so bili v rokah tega sistema! — Prejšnji sistem nas je v tem hudo oškodoval, tako hudo, da še pozno pomnimo.

Drug sistem imamo! Ali pa tudi druge ljudi! Jeden na krmilu, da, ali pa so drugi ostali dlako menjali? Ne! Očitno ne smejo, tihotapno delajo kot prej.

Ne smem, kakor bi hotel, risati ta tihotapni prejšnji sistem. Ali prav glasno zavpijem vsem poslancem: caveant consules!

S slovenskega Štajerskega 7. februarja. [Izv. dop.] V državnem zboru pride na vrsto kmalu Lienbacherjev predlog glede znižanja šolske dolžnosti od 8 na 6 let, to je, deželni zborom se bode prepustilo, je li naj zniža šolsko dolžnost ali pusti pri starem. Mi bi bili za znižanje šolske dolžnosti od 8 na 6. Otrok mora na kmetih še mej časom, ko šolo obiskuje, staršem pomagati pri kakem lahkem delu, v 13. in 14. letu je pa uže krepak deček, ki se uže loti tega ali onega dela. In v šestih letih si more otrok v dobro urejen ej šoli popolnem dosti prisvojiti potrebnih vednostij za življenje.

Če tedaj jamra včerajšnja „Deutsche Ztg.“, da je slovenski narod jako potreben nove

in osemletne šole, da ne bode več tako neveden" itd. itd., je to prav tratenje papirja. Kdor je potoval kdaj po Štajerske, pa ga Bog nij se slepoto udaril, ta je lahko opazil, kje da je prebivalstvo olikanejša in prebrisanjša, ali na zgorenjem nemškem ali na spodnjem slovenskem Štajerskem in kje da je ljudstvo zdraveje po duhu in telesu. In če se spomni človek na one žalostne podobe na zgorenjem nemškem Štajerskem, ki so na pol poživinjene in ki se nahajajo samo mej Nemci — „kreteni“ — tedaj se mora človek vprašati: ali „nova šola“ take uspehe doseže pri Nemcih, pri privrženikih onega načela, da mora tudi kmetski človek vso svojo mladost se šolskimi klopki odrgniti? Nam je šestletna šola uže dovolj, čvrsti, zdravi in tudi toliko olikani bomo po njej, kakor Nemci po 8 letnej. Več pa nečemo, kolikor gre kmetu, ki več plug drži, kakor pa knjigo. Če pa vsako leto enkrat gremo sami in naši otroci na „božji pot“, kakor nam „Deutsche Ztg.“ v greh šteje, moramo odgovoriti, da tudi kmet potrebuje včasih odpočitka, kakor gospoda, ki hodi po toplicah in kopeliščih, a s svojim denarjem vsakdo stori, kar koli hoče. Pustite nas Švabi pri miru se svojo aroganco, pa iščite surovosti in neomikanosti mej svojimi nemškimi hribovci, tam je najdete več, nego-li mej Slovenci!

Telegram „Slovenskemu Narodu“.

Dunaj 9. febr. Ljudvik Jenčič je imenovan za okrajnega sodnika v Mokronogu, Schwendtner za adjunkta pri Celjske okrožnej sodnji, avskultant Rotschedl za adjunkta v Šmarji.

Domače stvari.

— (Ljubljanski mestni zbor) ima dné 11. februarja ob 5. zvečer sejo. Na dnevnem redu so poročila o končnem računu ljubljanskega posojila za l. 1880, o prošnji občine Derventske v Bosni za pomoč pri zidanji cerkve, o prošnji požarne bramborice za subvencijo; dalje nasvet g. Regalija, naj se peticionira za odpravo konkurenčnega dela kaznjencev na Gradu, in g. dr. Supana za peticijo na državni zbor proti cedu na petrolej.

— (Mesečni živinski semenj v Ljubljani) zadnji vtorek je bil od strani kmetskega občinstva izredno dobro obiskan. Ne vem, če še kedaj tako dobro, odkar so se mesečni živinski semnji v Ljubljani uvedli. Goveje živine se je prignalo na trg nad 500 glav. Pač je bilo pitane živine malo, a cene so bile precej visoke, ker so dražili vnanji trgovci iz Gorice, iz Trsta in Pulja, kateri so pokupili nad 100 glav večinoma lepe živine. Pa tudi mej domačimi živinorejci je bila kupčija živahna in se je mnogo goveje živine menjalo in kupilo. Lep par volov veljal je do 440 gld. Prašičev se je prignalo primeroma malo, ker domačih uže zmanjkuje. Cena je tedaj poskočila, in so se plačevali živi prašiči po 22 do 25 kr. stari funt. Iz Bregence na Predarliskem navzočni trgovec, kateri je jako dobro plačeval in bi bil rad kupil do 150 prašičev, dobil jih je le 60. Kónj se je prignalo blizo 200. Laški trgovci so sicer precej pokupili, a zmanjkalo jim je pripravnih konj. Vendar so se stržili konji po 200 do 230 gld. Kupčija je bila v obče živahna, kajti kmetovalci so uže kupovali živino za rejo. Tudi druge razne stroke trgovine bile so gotovo s prometom tega semnja zadovoljne.

— (Iz Krškega) se nam dné 8. t. m. piše: Sinoči smo slišali dva potresa; prvi je

bil ob 1/2 10. uri in je trajal 5—8 sekund, drugi pa (ob 10. uri) samo 2—4 sekunde. Nij bil baš močan, a postelje so se precej zibale.

— (Pri ljutomerske čitalnice) občnem zboru dné 3. februarja t. l. bili so voljeni: za predsednika g. Ivan Kril, profesor realke; za podpredsednika g. Franc Šrolj, župnik; za blagajnika g. Jožef Gomilšek, tržan; in za tajnika g. Ivan Simonič, I. kaplan; ter kot odborniki gg.: Ivan Kukovec, M. Napast in Jožef Horvat; kot namestniki pa gg.: Lovro Baš, J. D. Huber in Nace Mohorič.

— (Letno poročilo ljubljanske škofije) za l. 1881 kaže, da je [na Kranjskem domačih duhovnov 549 kranjskih zunaj škofije 29, drugih pa na Kranjskem 21. Redovnih dukovnikov je 47, nun uršulinarij 70, usmiljenih sester 88. Izpraznenih je: 34 far, 2 lok. kaplaniji, 6 ekspozitur, dva kanonikata, 72 kaplanij, 5 manemisarij, 18 beneficijatov. Umrlo je duhovnikov l. 1880 — 17, v seminščici je 41 seminščnikov.

— (Politična knjiga.) Piše se nam: Naznanjam vam, da izide v kratkem v Pragi brošura: „Zur Frage der Gleichberechtigung bei den Slovenen“, kolikor vém, bode zanimiva.

Razne vesti.

* (Umor.) Dne 5. t. m. je bil pred Celovcem umorjen gostač Biedermann. Glavo so mu zločini tako s kameni strli, da ga nij bilo za izpoznati. Zločincev némajo.

* (Zasuto mesto.) Francoski uradnik Tarry je v Algeriji baje našel s peskom zasuto mesto. Hiše so baje še vse dobro ohranjene. Zdaj se dalje išče in koplje.

* (Oficir begunec.) Iz Bocenske posadke je prejšnjega meseca ušel Alojzij Rauter, oficir v prvem tirolskem lovskem bataljonu.

Dunajska borza 9. februarja.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	72 gld.	85	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	74	05	„
Zlata renta	89	30	„
1860 drž. posojilo	130	50	„
Akcije narodne banke	814	—	„
Kreditne akcije	286	20	„
London	118	80	„
Srebro	—	—	„
Napol.	9	37 1/2	„
C. kr. cekini	5	55	„
Državne marke	57	95	„

Tržne cene

v Ljubljani 9. februarja t. l.

Pšenica hektoliter 9 gld. 43 kr. — rež 6 gld. 34 kr.; — ječmen 4 gld. 71 kr.; — oves 2 gld. 92 kr.; — ajda 5 gld. 34 kr.; — prosó 4 gld. 87 kr.; — korusa 6 gld. — kr.; — krompir 100 kilogramov 2 gld. 70 kr.; — fižol hektoliter 8 gld. — kr.; masla kilogram — gld. 90 kr.; mast — gld. 74 kr.; — špeh frišen — gld. 56 kr.; špeh poveljen — gld. 62 kr.; — jajce po 2 1/2 kr.; — mleka liter 8 kr.; — govednine kilogram 56 kr.; — teletnine 50 kr.; — svinjsko meso 44 kr.; — sena 100 kilogramov 2 gld. 50 kr.; — slame 1 gld. 62 kr.; — drva trda 4 kv. metrov 6 gld. 20 kr.; — mehka 4 gld. 50 kr.

Umetne (640—16)

zobe in zobovja

postavlja po najnovejšem ameriškem sistemu v zlatu, vulkanitu ali celuloidu brez bolečin. Plombira z zlatom itd.

Zobne operacije izvršuje popolnem brez bolečin s prijetnim mamilom

zobni zdravnik A. Paichel,

poleg Hradeckega mostu, v I. nadstropji.

Umrli so v Ljubljani:

4. februarja: Miha Toni, kajžarja sin, 13 mes., Ilrova št. 19.

5. februarja: Liza Matijažič, šivilja, 55 let, v križevniški ulici št. 9, za jetiko.

6. februarja: Marija Potočnik, mesarja hči, 9 dnij, na sv. Petra cesti št. 9, za slabostjo.

COTILLON

vsaka mešana s finimi crêpe-briljant-ordni, s zbirka 50 komadov letos šteje 0. I. II. III. IV. V. VI. VII. VIII. IX. X. gld. 1. 1.50. 2. 2.50. 3. 4. 5. 6.50. 7.50. 10. 15.

Wien, E. WITTE, Kärntnerstrasse 19. (64—2)

Išče se

pošten in čvrst neoženjen **pristavnik** (majer), ki je izurjen tudi v gozdarstvu ter vajen pri žagah in kupčiji z lesom in zna dobro vsaj slovenski pisati. — Pismene ponudbe naravnost pod naslovom: **Franc Kotnik v Verdu pri Vrhniki.** (63—2)

Velika zaloga

špirta, žganja i drugih pijač

na drobno in debelo

v Solkanu pri Gorici.

Avgust Kovačič,

po domače pri **Lipčarju.**

(59—3)

Cvet zoper trganje,

po dr. Maliču,

je odlično najboljšo zdravilo zoper protin ter reumatizem, trganje po udih, bolečine v križi ter živcih, otekline, otrpnele ude in kite itd., malo časa čez se rabi, pa mine popolnem trganje, kar dokazuje obilno zahval. Zahteva naj se samo „**cvet zoper trganje po dr. Maliču**“ z **zravnim slovečnim znamenjem**; 1 steklenica 50 kr., pravega prodaje samo (72—2) lekarna „**pri samorogu**“ J. pl. Trnkoczyja na mestnem trgu št. 4 v Ljubljani.

Marijinceljske kapljice za želodec,

nepresežno izvrstno zdravilo zoper vse bolezni v želodeci

in nepresežno zoper **ne-slast do jedi, slabi želodec, smrdečo sapo, napihnjenost, kisló podiranje, ščipanje, katar v želodci, zgago, da se ne nareja pesek in pšeno in slez, zoper zlatenico, gnjus in bljuvanje, da glava ne boli** (če izvira bolečina iz želodca), zoper **kró v želodci, preobloženje želodca z jedjo ali pijačo, drve, zoper bolezni na vraniol, jetrah in zoper zlato žilo.**

Glavna zaloga:

Lekar **C. Brady**, Kremsier, Moravsko.

Jedna sklenica z navodilom, kako se rabi, stane

35 kr.

Prave ima samo: V Ljubljani: lekarna Gabriel Piccoli, na dunajski cesti; lekarna Josip Svoboda, na Prešimnem trgu; lekarna Julij pl. Trnkoczy, na mestnem trgu. V Novem mestu: lekarna Dom. Rizzoli. V Gorici: lekarna A. de Gironcoli. V Ajdovščini: lekarna Mich. Guglielmo.

Svaritev! Ker se v zadnjem času naš izdelek posnemlje in ponareja, zato prosimo, naj se kupuje samo v zgoraj navedenih zalogah in pazi naj se osobito na ta znamenja: Prave Marijinceljske kapljice za želodec morajo imeti v sklenico vtisneno besedo: **Echte Maria-zeller Magentropfen** — Brady & Dostal — Apotheker, sklenica mora biti zapečaten z našim originalnim pečatom, na navodilu za rabo in na zavitku, na katerem je podoba Marijinceljske matere božje, mora biti poleg te podobe utisneno sodnijsko spravljeno **varstveno znamenje** in zavoj mora biti zapečaten z našim **varstvenim znamenjem**. Izdelki podobnega ali istega imena, ki némajo teh znakov istinitosti, naj se zavrzéjo kot ponarejeni in prosimo, naj se nam taki slučajji takoj naznajo, da bodo sodnijski kaznovani izdelovalci in prodajalci. (362—28)

ordne in **toure** (veliko novega), zbirke **cotillonov**, plesnih redov, **mask**, **kapic za norce**, **lampijonov**, na drobno in debelo. — Ceniki zastoj.

Cotillon-ordnov vrste,

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.